

**Maritta
Pöyhönen-Alho**

Naistentautien ja
synnytysten erikois-
lääkäri
HUS Hyvinkään
sairaala
SELYn hallituksen
jäsen

Kirjaamisen sietämätön keveys

”Tämäkö on leikkauskertomukseni?” kysyi hämentynyt ja hiukan närkästynytkin rouva leikkauksen jälkeen. Rakenteellinen kirjaaminen oli juuri otettu sairaalassamme käyttöön, ja potilas tuijotti järjestelmän tuottamaa tietopakettia leikkauksestaan:

Leikkausindikaatio: Muu ja profylaktinen
Kohtumanipulaattori: Saigres
Ilmastointi: Napa
Menetelmä: Optinen troakaari
Troakaarit vasemmalla: 1. vasen 5 mm ja 2. vasen 5 mm
Askites: Ei
Peritoneumpinnat: Normaali
Uretereiden kulku: Oikealla nähty ja vasemmalla nähty
Sähköinstrumentaatio: Bipolaari
Sivuelintoimenpide: Oikea ja vasen
Munsarjan poisto oikea: Kyllä
Munsarjan poisto vasen: Kyllä
Munajohtimen poisto oikea: Kyllä
Munajohtimen poisto vasen: Kyllä
Muutoksen poisto ehjänä: Kyllä
Muutoksen poisto: Napapussissa
Hemostaasi: Hyvä
Napafaskian sulkku: Kyllä
Ihohaavojen sulkku: Knopit
Komplikaatiot: Ei todeta
Kotituminen: Päiväkirurgisin kriteerein
Sairausloma: 7 vrk
PAD-vastaus: Ilmoitetaan tarvittaessa

Kauan sitten potilaspaperit – kyllä, arkistossa säilytettävä papereita ne tosiaan olivat! – siirsivät lääketieteellistä tietoa ammattilaiselta toiselle. Päälimmäisessä paperissa näkyivät aikajärjestyksessä potilaan hoitokontaktit vanhimmasta uusimpaan. Tämän alla olivat erikoisalojen paperit, tuoreimmat päälimmäisenä. Erikoisalat erottautuivat väreillä: sisätaudit oranssi SIS, kirurgia ruskea KIR, gynekologia punainen GYN. EKG:t ja spirometriakaavakkeet olivat samoissa kansissa. Kirjaukset saneltiin kasetille, joka pujautettiin kansion taskuun sihteerin kirjoitettavaksi. EKG- ja KTG- nauhoihin sutaistiin nimikirjaimet. Suullista asiointia lääkärin ja hoitajan välillä oli paljon.

Toki tuolloinkin kirjattiin tietojärjestelmään diagnoosit ja toimenpiteet, sen tekivät sihteerit omissa työpisteissään. Tietoa sairauksista ja toteutuneista hoidoista tilastoititiin, sitä varten oli hallinnon sihteereitä. Työ, joka ei ollut vastaanottohuoneessa relevanttia, tehtiin huoneen ulkopuolella.

Tänään kirjaamme hoitajan kanssa omiin näkymiimme ”kaiken”, sillä sitä, mitä ei ole kirjattu, ei ole huomioitu. Siis jos toiminnastamme tulisi huomautus. Jotta tietoa saataisiin järjestelmästä ulos, edellytetään rakenteellista kirjaamista. Joka tuottaa rakenteellisia näkymiä. Jotka ovat vaikeasti tulkittavia jopa lääkäriltä lääkärille, potilaasta puhumattakaan. Jos kirjaan ensin rakenteellisesti ja sitten sanelen, tulen käyttäneeksi kirjaamiseen kaksinkertaisen ajan. Vähäisten sihteerien vuoksi, ja koska he eivät tietosuojasyistä saa enää tehdä moniakaan asioita, hoidamme vastaanotolla diagnoosi- ja toimenpidekirjaamisen, rekisterikirjaamisen sekä laatukirjaamisen. Eikä ilman oikeanlaista kirjaamista liiku rahaakaan.

Koska kirjaamista ei pietteillä ehdi tekemään vastaanoton aikana, osa lääkäreistä on päätenyt esikirjaamaan potilastietoja eli luomaan omaan viikkoonsa ”varjovastaanottoja” ostaakseen aikaa potilaan kohtaamiseen. Varjovastaanotto tapahtuu ”jonain muuna aikana”, esim. ylitöinä tai omalla ajalla.

En kaipaa takaisin paperiaikaa, mutta kaipaen silloin käytettävissä ollutta aikaa potilaan kanssa. Toivoisin myös mutkatonta tapaa potilaan hoidon kannalta olennaisten tietojen löytämiseen, tallettamiseen ja välittämiseen. En ole toiveineni yksin. Sosiaali- ja terveysministeriön selvitys kirjaamisen kuormittavuudesta ja hyötykäytöstä hyvinvointialueiden kokemana (Loppuraportti 3.12.24) mukaan lääkärin käyttivät kaikista ammattiryhmistä eniten aikaa kirjaamiseen (3t 16min päivässä!!) ja olivat erityisen kriittisiä tietojärjestelmien käytettävyyden suhteen. Esim. Kanta-palvelut koettiin hyödyllisiksi potilastyön kannalta, mutta niiden käytettävyys oli keho.

Osallistuin hiljattain Terveystieteiden keskuskirjaston koulutukseen tekoälyn käytöstä tutkimustyössä. Vaikutuin. Ei epäilystäkään, etteikö tekoäly jonain päivänä kirjaa puolestamme. Toivon lämpimästi, että lääkärikunnastamme löytyy tulevaisuuden tekijöitä tähän kehitystyöhön.

Ai niin, palataan vielä alussa mainitsemaani rouvaan. Me tietysti istuimme alas ja kävimme rauhassa läpi leikkaukseen liittyvät asiat. Taisimme vähän naurahdakin hänen ”leikkauskertomukselleen”. Sittemmin kirjauksistani on löytynyt ihan tavallinen leikkauskertomus.